

ژنی کورد که متهرخهه نه بووه، به ئکو زور نازایانه له مهیدان بووه و ههیشه ... شهیما پالانی

له گهل دروست بوونی کومه لگای مروقیایهتی و له رهوتی گه شه کردنی مروقیایه تیدا تا کو ئه وروکه، ژن له هه موو که وتن و هه ستانیک و دروستکردنیکداو له هه ولدان بو دابین کردنی بزوی رۆژانه و بو باشتر زیان کردن هاوشانی پیاو بووه. پاش ئه و میژووه دریزه ی دایکسالاری که تو مار کراوه و له گهل ئه وه شدا که هه موو میژوونوسان پیاو بوونه، باس له و سیسته مه ده که ن که په یره و کراوه به بی ئه وه هیچ جو ره رهفتاریکی که بو نی هالاوردنی جنسی بکات له گهل ره گزی به رابه ر. پاش ئه وه ی که پیاو ئاگادار بووه له وه ی که ئه و یه کی که له و لایه نانه ی که زاو زی پیک دینیت، هه ولی دا بو لیژکردنی ده سه لاتی دایکسالاری و هه وله کانی وه گه ر خست بو گو رینی ئه م سیسته مه، به لام به پیچه وانه وه هاوکات له گهل ها تنه مهیدانی، ژنی کرد به ئامرازیک، که کاره کانی رۆژانه ی له ماله وه پی ئه نجام بدات و دووری خسته وه له دنیای واقیع و ترا جیدیا یه کی تر سناکی سه پاند به سه ری داو خو شی وه ک حاکم به سه ر سه روشت و هه ست و جهسته ی ژن دا زال کرد. به لام ژن کولنه ده رانه ملکه چ نه بوو به رانه به ره و غه درانه که لیی ده چوو، هه نوو که ش پاش هه زاران سال و له هه ندی له ناوچه کانی جیهان له گه لیان ده کریت. چالا کانه کاری خو ی کرد و تیکو شتا تا گه یشته ئه و ئاسته له کومه لگا و ده سه لاتدا و ئه و شوینه شیاهه ی خو ی که لیی زه وتکرا بوو به خه باتی خو ی به ده ستی هی نیا یه وه. ئه وه تا ئه مرۆ ده بینین له ولاتانی پی شکه وتوو ئه و راستیه سه قامگیر بووه که ژن توانای هه موو ئه و ئه رکانه ی هه یه که پیاو ته نیا له توانای خویدا ده یان بینیته وه. به لام مه خابن له کومه لگای ئیمه هیشتا ژن ریگای پی نه دراوه له و هیله سورانه ده رچیت که بو ی دانروا.

کاتی که باسی مافی ژن ده کریت بنگومان راسته وخو باسی مافی مروق ده گریته وه، جا ئه وه که وتووته سه ر کومه لگا که چو ن پیناسه ی ژن ده کات و چو ن مافه کانی به فه رمی ئه ناسیت. به بی له به رچاو گر تنی راستیه کان ئه مرۆ به بروای پیاوی کورد و هه موو حیزبه سیاسیه کان ژنان که مته رخه من له هه مبه ر مافه کانی خو یان، بو یه مافیان له زور بواریکی زیان دا نیه.

بنگومان له و کومه لگایه دا که هیچ حسابیک بو ژن نه کراوه هه تمن که سایه تیشی خاوه ن هیچ جو ره پیناسه یه کی باش نیه.

کاتی که ژنیکی کورد له حاله تی منال بووندا یه هه موو ئه ندامانی بنه ماله دله راوکییانه له وه ی ئاخو مناله که که چه یان کو ر. ئه گه ر کو ر بوو دلخو شیه کی یه کجار زور روو له و ماله ده کات و ته نانه ت ژنه کان زیاتر ده ستخو شی لی ده که ن تا ده گاته راده یه که که ژنی مناله ی نه ر به داخه وه حاله تیکی له خو بایی بوونی لا دروست ده بییت. به لام ئه گه ر که چ بوو ئه لی ن خه مت نه بی کوریشت ده بی. ئه و په یامه واته تو که سیکی ئاساییت نه بووه خه می بو مه خو ده سه لات نیه.

مروقییک به ها تنه دنیای ئه م شیوه پی شوازیه ی لی بکریت چاوه روانی چی لی بکه ییت؟؟

کچی کورد لهوه نیه که ههر به منالی شتی وای بو و تراوه، به لکو ههر له ته مهنی 12 سالییه وه که سیکی تر ههیه دابینکهری بژیوی رۆژانهیه، داگیرکهری مافیتهی، به دیهینهری ئامانجهکانیهتی و له هه مان کاتدا پارێزهری که سایه تییهتی. ته نیا پیناسهیهک بو ژنی کورد کرابییت و بکرییت ناموسه. ژن له هه موو بوارهکانی تری ژبانی رۆژانهی خۆی و ده وروبهری به ته وای پاسسیقه چ له کۆمه لگای بچوک واته مال چ له کۆمه لگای گه وره که خۆی ئەندامی هه ردووکیانه به جهسته. مرۆف هه موو کاتی که هه ول دهدات که گرنگییهتی بدات به و شتانه که کهسانی گه وره و خاوه ن که سایه تی به رز هه لیانده سه نگیینی. له کۆمه لگای کورده واریشدا ته نیا شتی که پله و پایه ی به رز بکاته وه بیگه یه نیته ئاستی که کۆمه لگا لی رازی بییت و به مرۆفیکی باش بانگه شه ی بو بکه ن، پاراستنی ناموسییه تی ئه ویش نایکات به خاوه نی که سایه تی، ته نیا بو ئه وه یه که به مه له سه ر به رز بکات. ئه وانیش پیاوان، چونکه له کۆمه لگای کوردی، پیاو خاوه ن هه موو شتی که و حساب بو پیاو کراوه. ژنی کورد له گه ل ئه وه ی که باوه ری پینه هینراوه و پیناسه یه کی ئنسانی بو نه کراوه، ئه رکه کانی به باشی راپه راندوه. ئه وه ئه ندیاره ههر که سی که تا مافی پینه درییت و مافه کانی بو دابین نه کرییت، ناتوانین داوای واجبیکی لی بکرییت. ههر که سه و به ئەندازه ی ئه وه ده توانییت ئه رکی سه رشانی جیبه جی بکات که زه مینه ی بو ساز کرابییت و مافه کانی بو دابین کرابییت. به بی له به رچاو گرتنی ئه و راستیانه بو پیاوان ژن که مه ترخه مه له هه مبه ر مافه کانی خۆی. له کۆمه لگای کوردا ئه و میکانیزمانه که تییدا پهیره و ده کرییت له هه موو ئەندامانی کۆمه لگا گه وره تره و به هیژ ترن. ههر هه مان میکانیزم جهخت له سه ر دهستی بالای پیاوان ده کاته وه و ژنان وه که ره سه ته یه ک نیشان دهدات. دیاره هه موو جوړه گوړانکاریه ک له هه موو کۆمه لگاکانی دنیا به دی ده کرییت. هۆی نه گوړانی ئه م سیسته مه ده گه ریته وه بو ئه وه ی که له به رژه وه ندی پیاو دا نیه گه ر بگوړدرییت.

پیناسه کردنی ههر مرۆفی که گرینگه و ته ئسیراتیکی زوړیشی هه یه له سه ر چالاک و سستی له وه ی که باوه ری پیبه خشی و هانی بدات بو جیبه جی کردنی ئه رکه کانی خۆی. پیناسه یه ک که بو ژنی کورد کراوه وشه ی زه عیفه یه. که واته زه عیفه ده بی داوای چی لی بکرییت و چاوه روانی چی لی ده که ن؟؟؟
په ندی پشینان که شتی که له کۆنه وه بو مان ماوه ته وه رۆژ نیه ئه و په ندانه له شوینی خۆی به کار نه هینرییت. به لام په نده کوردیه کان بو ژن ئه لین کور کۆله که یه و کچ میوان یان ژن کۆله که یه، فه قهت بیه یژی ژنی تیا به دی ده کرییت. کچ میوانه له مالی بابی خۆی به لام کاتی که رۆیشته مالی میردی ده بییت به کۆله که. بو ئه وه ی مالی بو ری و پیک بکات و میوانی بو به ری بکات و پیاوه که به سه خی و مالدار و ماقول ناوبانگ ده رکات.

ئاین ئه لی ژن که سی دوومه ئاینیش زاله به سه ر کۆمه لگه دا ره فتاری باش په یوه سه ته به هه لسه ووتی که چه ند سه له دامه زراوه.

یاسه یه کیش که راسته وخۆ له ئاینه وه وه رگیراوه ژن له به رامبه ر یاساش وه ک پیاو نیه و 2 ژن به قه د پیاویکن. به هه لسه نگانندی ئه و پیه وراوه روون ده بیته وه که چ ئا قارگه لی که له ئارادا هه یه بو هه ره سه ییان به ژنان. ئاشکرا ده بییت ژنی کورد بیده نگه له وه ی وه ک مرۆفی که داوای مافی خۆی بکات یان نه؟

بو له ریشه ده ره یبانی ئه م گرفتانه سه دان سال خه بات پیویسته ئه م خه باته ش هه موو چین و توێژه کانی کۆمه ل ده توانن بیکن. ئه وه شمان ده بییت له بیر نه چییت که ئه مرۆش زیاتر له 70% ژنانی کورد زمانیکی پیاوسالارانه یان هه یه ئه مه ش هۆکه یه که ههر له مندالییه وه پیاو به و شیویه دیارده کانی پیناساندوه و وای لی کردوه که سل بکات له خۆی، له ئازایه تی خۆی به گومان بییت. پیاوی

زۆرمان هه‌یه که به‌ رۆشنیرو هوشیار خۆیان ده‌ناسین، به‌لام زۆر جار دژ به‌ قه‌له‌می ژنان ده‌هه‌ستن، ته‌نانه‌ت له‌ بنه‌ماله‌کانی خۆیانیشدا دژایه‌تیه‌کی ده‌روونی ده‌که‌ن له‌ گه‌ل ژنانی بنه‌ماله‌.

له‌ زۆر شوپینی دونیا ژنان مافیان وه‌ک پیاوان هه‌یه، پرسیار دیته‌ گۆرئ بۆ ژنی کورد نه‌یتوانیوه ئه‌و هه‌نگاه هه‌لینیته‌وه که ژنانی تری دنیا تا راده‌یه‌ک پێی گه‌یشتون؟

پاش روودانی شۆرش پێشه‌سازی له‌فه‌ره‌نسا و دادگای کردنی پێکهینه‌رانی شۆرش له‌ لایه‌ن کۆنسرۆاتیزمی‌ه‌کانه‌وه و هه‌ستانی لیبراله‌کان بۆ به‌ ره‌نگار بوونه‌وه‌یان یه‌کێک له‌و خالانه‌ که باسیان لیکرد بۆ یه‌که‌مجار یه‌کسانی بوو. ئه‌مه‌ خۆی مه‌به‌ست له‌وه‌یه که پیاوانی ولاتانی دی، ریگی زیاتریان بۆ ژنان ئاوه‌لا کردووه، هێزی سیاسی یه‌که‌م هه‌نگاوی ناوه‌ بۆ هاوکاری ژنان. تا سه‌ده‌ی 19 زۆر ریکخراوی ژنان دامه‌زرا، به‌لام نه‌یانده‌توانی ئامانجیکی ئه‌وتۆ به‌ ده‌ست بێن، چونکه هه‌یچ که‌س پشتیوانیه‌کی گه‌وره‌ی لێ نه‌ده‌کرد. پاش به‌ هێز بوونی سوسیالیسته‌کان، بزووننه‌وه‌ی ژنانیش توانی ئه‌و ریگه‌یه له‌ ولاتانی ئه‌وروپا بپیکێ، که خه‌باتیان بۆ ده‌کرد. هه‌ر له‌ ساڵی 1945 که ریکخراوی نه‌ته‌وه‌یه‌که‌گرتوه‌کان دامه‌زرا، ئه‌و کاته خه‌باتی ژنان له‌ ئه‌وروپا گرنگیه‌کی زۆری پێده‌درا، له‌و کاته‌دا 4 کۆنفرانسی ره‌سمی بۆ ژنانی جیهان پیکه‌ات. به‌لام که‌مه‌ته‌مه‌نترین حیزبی کوردی ته‌مه‌نی له‌ 20 ساڵ زیاتره‌ تا ئیستا کۆنفرانسیک که له‌ به‌رژه‌وه‌ندی ژنان دا بێت پیکیان نه‌هیناوه، هه‌یچ جۆره کاریکیان نه‌کردوه که بتوانیت له‌ سه‌ر کۆمه‌لگا ته‌ئسیر دانی. جیا له‌ شعا‌رگه‌لیک که بۆ خۆ نیشان دان هه‌یچی تری تیا نه‌یه. ئیستاشی له‌ گه‌ل بێت سه‌رکرده‌ حیزبیه‌کان گومانیان هه‌یه که بتوانن کۆمه‌لگایه‌کی یه‌کسان دروست بکه‌ن. بۆ نمونه ماوه‌یه‌ک له‌مه‌و پێش یه‌کێک له‌و که‌سایه‌تیه‌ سیاسیه‌ی کورد که تا 3 ساڵ له‌مه‌و پێش سکرته‌یری حیزبیک بوو، پێیوايه بۆ 20 ساڵی تر 5 ژن واته‌ که‌مه‌تر له‌ 20% ده‌توانی له‌ ناو ده‌سه‌لاتی ئه‌و حیزبه‌ جیی بێته‌وه. له‌ هه‌موو کۆر و کۆبوونه‌وه‌یه‌ک دا پیاوان خۆیان پیکه‌وه‌ داده‌نیشن ژنیکیش له‌ گه‌ل خۆیان ده‌به‌ن بۆ جوانی. ئه‌مه‌ نه‌زانین له‌ ژن نه‌یه بۆ جوانی دانراوه، به‌لکو حیزبه‌کان دوورن له‌ سیسته‌میکی ئایدیال و نوێ. ژنی کورد زۆر ئازایانه هاتۆته مه‌یدان و خه‌باتی نه‌ته‌وايه‌تی و که‌سایه‌تیشیان کردووه. ئه‌وان یه‌که‌م چینی کۆمه‌لگان که دژ به‌ سیسته‌می کۆنه‌په‌ره‌ستی وه‌ستاون. مرۆفیک که ئه‌م هه‌موو که‌نگ و کۆسپه‌ی له‌ به‌رده‌مدا بێت، بیگومان هه‌ر ئه‌وه‌شی له‌ ده‌ست نایه‌ت که ژنی کورد توانیویه‌تی بپیکێ. بۆیه بۆمان ئاشکرا ده‌بیت که ژنی کورد چه‌نده ئازاو بویرانه‌ داکۆکی له‌ مافی ئینسانی خۆی کردووه.

21 .04 .2007